ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНО-МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ У КОНТЕКСТІ ОСВІТНІХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Олександр КОБЕРНИК

Уманський національний університет

Умань, Україна

***Анотація**: У статті розкриваються актуальні питання формування предметно-методичної компетентності майбутніх учителів технологій у контексті освітніх трансформацій. Стверджується, що проблема формування професійно-компетентного майбутнього вчителя технологій, спроможного*

працювати в умовах освітніх трансформацій та постійного оновлення змісту навчального предмета «Технології», у наш час набуває особливої ваги. Сучасне динамічне середовище визначається основними концептуальними засадами нової української школи (НУШ), а також вимогами нормативно-правових документів освітньої галузі, які актуалізують потреби зміщення освітніх акцетів у підготовці майбутніх педагогів із суто знаннєвих до компетентнісного підходу. Серед професійних компетентностей сучасного вчителя технологій закладу загальної середньої освіти вагоме місце займає предметно-методична компетентність, яка трактується як комплексна здатність фахівця ефективно інтегрувати глибокі знання з технологій (матеріалознавство, дизайн, технічна творчість) із сучасними методами навчання, моделюючи освітній процес відповідно до держстандартів (НУШ) для досягнення результатів навчання учнів. Вона включає здатність проєктувати уроки, адаптувати модельні навчальні програми під потреби здобувачів та застосовувати інноваційні методики. Пропонуються варіанти оновлення змісту професійної підготовки майбутніх учителів технологій відповідно до сучасних нормативних документів.

***Ключові слова**: майбутній учитель технологій, предметно-методична компетентність, професійна підготовка, освітні трансформації.*

Проблема формування професійно-компетентного майбутнього вчителя технологій, спроможного працювати в умовах освітніх трансформаційта постійного оновлення змісту навчального предмета «Технології», у наш час набуває особливої ваги. Його професіоналізм в умовах сучасного динамічного середовища визначається основними концептуальними засадами нової української школи (НУШ), а також вимогами нормативно-правових документів освітньої галузі, які актуалізують потреби зміщення освітніх акцетів у підготовці майбутніх педагогів із суто знаннєвих до компетентнісного підходу. Серед професійних компетентностей сучасного вчителя технологій закладу загальної середньої освіти вагоме місце займає предметно-методична компетентність.

Ґрунтовний аналіз та осмислення тлумачень різними вченими суті поняття «предметно-методична компетентність» дає підставу стверджувати, що на даний час у дослідників немає єдиної думки щодо трактування цього поняття, оскільки вони розглядають її як: інтегральне системне утворення, сукупність спеціальних знань та практичних умінь; готовність майбутнього учителя до виконання професійно-зорієнтованих функцій; властивість особистості, її індивідуальні якості, що виявляються у спроможності успішно організовувати та забезпечувати світній процес, результативно реалізувати методичні завдання тощо [1; 2; 3; 5]. Доречно зазначити, що тлумачення суті поняття «предметно-методична компетентність» знайшло своє висвітлення здебільшого у матеріалах дослідження вчених, які стосуються професійного становлення вчителів різних предметів, і лише окремі розвідки стосуються учителя технологій.

На нашу думку предметно-методична компетентність вчителя технологій – це комплексна здатність фахівця ефективно інтегрувати глибокі знання з технологій (матеріалознавство, дизайн, технічна творчість) із сучасними методами навчання, моделюючи освітній процес відповідно до держстандартів (НУШ) для досягнення результатів навчання учнів. Вона включає здатність проєктувати уроки, адаптувати модельні навчальні програми під потреби здобувачів та застосовувати інноваційні методики.

Основними складниками предметно-методичної компетентності вчителя технологій є:

– знання предмета (фундаментальні знання з матеріалознавства, техніки та технологій, декоративно-прикладного мистецтва, дизайну та інженерного проєктування);

– методична майстерність (вміння будувати урок, вибирати оптимальні методи навчання, моделювати зміст освіти та оцінювати навчальні досягнення згідно зі стандартами);

– інтегроване навчання (здатність поєднувати технології з іншими дисциплінами (STEM-підхід), STEM-освіта, реалізація дизайн-проєктів);

– професійно-педагогічна адаптація: уміння коригувати навчальний матеріал під освітні потреби учнів, що особливо важливо в умовах інклюзії;

– інформаційно-цифрова грамотність (використання електронних ресурсів, цифровізація освітнього процесу, використання інструментів для дистанційного чи змішаного навчання).

Предметно-методична компетентність забезпечує готовність вчителя формувати в учнів компетентності, необхідні для реалізації в житті, моделюючи перехід від теорії до практичної творчої діяльності.

Згідно з вимогами НУШ та сучасними освітніми стандартами, ця компетентність включає три ключові методичні здатності:

здатність моделювати зміст навчання:

– знання вимог Державного стандарту та орієнтація в модельних навчальних програмах;

– вміння адаптувати теоретичний матеріал під потреби учнів та конкретні умови шкільної навчальної майстерні;

– планування послідовності вивчення технологій за відповідними модулями;

здатність формувати ключові компетентності:

– розвиток в учнів критичного мислення шляхом розв'язання творчих завдань;

– формування ціннісного ставлення до праці та екологічної свідомості;

–інтеграція технологій з іншими предметами (STEM-підхід: поєднання з математикою, фізикою, мистецтвом);

здатність використовувати сучасні методики:

– володіння методикою організації проєктно-технологічної діяльності учнів як основою навчання технологій;

– використання інформаційно-цифрових інструментів для візуалізації та моделювання виробів;

– вміння оцінювати результати навчання відповідно до критеріїв НУШ.

Удосконалення процесу формування предметно-методичної компетентності майбутніх учителів технологій має забезпечуватися шляхом оновлення змісту його професійної підготовки. Це не так просто здійснити, адже існують усталені погляди гарантів освітніх програм, що без предметів загальнотехнічної підготовки сформувати сучасного вчителя не можливо. Напевно це пов'язано з тим, як підкреслював академік Д.О.Тхоржевський, такої галузі науки як трудове навчання (технології) немає, яка має стати основою для визначення навчальних предметів, що забезпечують професійну підготовку вчителя технологій. Тому, й до сих пір вважають за потрібно готувати інженера виробництва, а не «інженера дитячих душ».

Отже, на наш погляд, доречним є оновлення змісту підготовки, зосередивши увагу на вимогах Державного стандарту технологічної освітньої галузі, яким визначені результати навчання, предметні компетентності та базові знання. На сьогодні необхідно розширювати спектр вивчення різних технологій, серед яких суттєве місце займають технології декоративно-прикладного мистецтва, робототехніка, фундаментальні знання з матеріалознавства, техніки та технологій, декоративно-прикладного мистецтва, дизайну та інженерного проєктування STEM-освіта і т.д.

Виправданим є збільшення годин на методичну підготовку студентів, яка має передбачати не тільки вивчення власне навчальної дисципліни «Теорія і методика навчання технологій», що забезпечує набуття майбутніми вчителями технологій *здатності:* організовувати освітній процес з технологій у 5-9 класах на основі інтерактивної моделі навчання; аналізувати зміст модельних навчальних програм та вдосконалювати зміст обраної програми для створення відповідної навчальної програми з технологій, складати на її основі календарно-тематичне планування; розробляти план-конспект заняття на основі запланованих результатів навчання; добирати дидактичний матеріал до занять з урахуванням результатів навчання та відповідних їм ключових і предметних компетентностей; використовувати засоби ІТ під час планування та виконання учнівських проєктів з технологій.

Не менш актуальним є розширення назв вибіркових компонентів, що мають наповнитися сучасним змістом, забезпечити формування у здобувачів освіти й таких незвичних для сприйняття професійних компетентностей як: організаторська, аналітико-діагностична, прогностична, педагогічного партнерства тощо, які визначені Професійним стандартом вчителя закладу середньої освіти.

Література

1. Волобуєва Т.Б. Структура професійної компетентності сучасного педагога. *Гуманізація навчально-ви-ховного процесу*: зб. наук. праць. Словянськ, 2005. С. 33-42.

2. Компетентнісний підхід у професійній підготовці майбутніх учителів технологій: колективна монографія. Заг. ред.: А.М.Гедзика. Умань: «Сочінський М. М.», 2017. 253 с.

3 Корець, О. М. Роль фізико-математичних дисциплін у формуванні технічної компетентності майбутніх учителів технологій. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка,* 2014, 20, 277-279.

4. Марущак, О.В. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя технологій. *Наукові записки*, 2015. №7, С.88-92.

5. Петренко О.Б. Професійна компетентність сучасного вчителя. *Збірник наукових праць РДГУ*. 2016. № 3. С.17-23.